

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ISSN 2524-0609

Серія

ПЕДАГОГІКА

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Збірник наукових праць

Випуск 1(52)

Ужгород – 2023

**Науковий вісник Ужгородського університету. Серія:
«Педагогіка. Соціальна робота». Випуск 1 (52) ' 2023**

– науково-практичний журнал у галузі педагогіки, в якому висвітлюються актуальні питання методології та історії педагогіки, теорії і практики навчання, теорії і практики виховання, теорії і методики професійної освіти, соціальної педагогіки, соціальної роботи, сучасних педагогічних технологій та інших галузей педагогічної науки.

Редакційна колегія

Головний редактор:

Бартош Олена – кандидат педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Заступник головного редактора:

Козубовська Ірина – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Члени редколегії:

Воротникова Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка (Україна)

Голоніч Ян – доктор філософії у галузі соціальної роботи, Університет Коменського в Братиславі (Словаччина)

Данко Дана – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Канюк Олександра – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Кузьма Ірина – кандидат педагогічних наук, Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Микитенко Наталія – доктор педагогічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)

Олексюк Наталія – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Опачко Магдаліна – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Оросова Рената – доктор філософії у галузі педагогіки, Кошицький університет імені Павла Йозефа Шафарика (Словаччина)

Повідайчик Оксана – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Попадич Олена – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Попович Анна – кандидат соціологічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Розлуцька Галина – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Сміла Йоанна – доктор педагогічних наук, доцент, Жешувський Університет (Польща)

Сокол Мар'яна – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.Горбачевського (Україна)

Станчак Ярослав – доктор філософії у галузі соціальної роботи, доцент, Університет Коменського в Братиславі (Словаччина)

Станчіене Далія Марія – доктор гуманітарних наук, професор, Клайпедський університет (Литва)

Ткаченко Павло – кандидат педагогічних наук, доцент, Житомирський національний агроєкологічний університет (Україна)

Товканець Ганна – доктор педагогічних наук, професор, Мукачівський державний університет (Україна)

Товканець Оксана – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Шандор Федір – доктор філософських наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Шемпрух Йоланта – доктор педагогічних наук, професор, Жешувський Університет (Польща)

Шищенко Інна – кандидат педагогічних наук, доцент, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (Україна)

Рецензенти:

Леврінц Маріанна – доктор педагогічних наук, професор

Мешко Галина – доктор педагогічних наук, професор

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 р.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції Серія 3м №32 від 31 травня 2006 р.

Засновник і видавець:

Ужгородський національний університет, Україна, 88000, м.Ужгород, пл.Народна, 3. Видавництво: вул. Капітульна, 18; e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Адреса редакції:

88017, м.Ужгород, вул.Університетська, 14, факультет суспільних наук, кім.218
e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua
Сайт: <http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua>

Збірник наукових праць видається з березня 1998 р., двічі на рік.

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р. (додаток 4) збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки; 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта; 231 – Соціальна робота).

Збірник представлено у наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Google Scholar (США); Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (Україна); Index Copernicus – ICV 2021: 99.03 (Польща)

Рекомендовано до друку Вченою Радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №5 від 04 травня 2023 року

УДК 371; 378; 364

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2023. Випуск 1 (52). 256 с.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE UNIVERSITY
«UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»

SCIENTIFIC BULLETIN OF
UZHHOROD UNIVERSITY

ISSN 2524-0609

Series

PEDAGOGY

SOCIAL WORK

Collection of Scientific Works

Issue 1 (52)

Uzhhorod – 2023

Scientific Bulletin of Uzhhorod University.

Series: «Pedagogy. Social Work». Issue 1 (52) '2023

– is a scientific-practical journal in the field of pedagogy. Its main thematic areas are the current issues of: methodology and history of pedagogy, theory and practice of teaching, theory and practice of education, theory and methodology of professional education, social pedagogy, social work, modern pedagogical technologies and other areas of pedagogical science.

Editorial Board

Editor-in-Chief: Bartosh Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Deputy of Editor-in-Chief: Kozubovska Iryna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Members of the Editorial Board:

Vorotnykova Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine)
Holonič Ján – Doctor of Philosophy in Social Work, Comenius University in Bratislava (Slovakia)
Danko Dana – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Kanyuk Oleksandra – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Kuzma Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Ternopil Regional Municipal Institute of Postgraduate Pedagogical Education; Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ukraine)
Mykytenko Natalia – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine)
Oleksyuk Natalia – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ukraine)
Opachko Mahdalyna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Orosová Renáta – Doctor of Philosophy in Pedagogy, Pavol Jozef Šafárik University in Kosice (Slovakia)
Povidaichyk Oksana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Popadych Olena – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Popovych Anna – Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Rozlutska Halyna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Smyla Joanna – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, University of Rzeszów (Poland)
Sokol Mariana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, I.Ya.Horbachevsky Ternopil National Medical University (Ukraine)
Stančiak Jaroslav – Doctor of Philosophy in Social Work, Associate Professor, Comenius University in Bratislava (Slovakia)
Stanciene Dalia Marija – Doctor of Humanities, Professor, Klaipėda University (Lithuania)
Tkachenko Pavlo – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Zhytomyr National Agro-Ecological University (Ukraine)
Tovkanets Hanna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Mukachevo State University (Ukraine)
Tovkanets Oksana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Shandor Fedir – Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Szempruch Jolanta – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, University of Rzeszów (Poland)
Shyshenko Inna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, A.S.Makarenko Sumy State Pedagogical University (Ukraine)

Reviewers:

Lórinicz Marianna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Meshko Halyna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Certificate of the print media state registration Series KV № 7972 dated by October 9, 2003

Certificate of state registration of publishers, manufacturers, and distributors of publishing products Series 3m №32 dated by 31 May 2006

Founder and publisher:

Uzhhorod National University, Ukraine, 88000, Uzhhorod, Narodna square, 3. Publishing House Goverla: Kapitulna str., 18;
e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Editorial address:

88017, Uzhhorod, Universitetska str., 14, Faculty of Social Sciences, room 218, e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua
Website: <http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua>

The journal is being published twice a year since March 1998.

Based on the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 886 of 02.07.2020 (Annex 4) the collection is included in the List of scientific professional publications of Ukraine category «B» in the field of pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences; 012 – Preschool education; 013 – Primary education, 014 – Secondary education (by subject specialties), 015 – Professional education (by specializations), 016 – Special education, 231 – Social work).

The journal is registered in scientometric databases, repositories and search engines: Google Scholar (the USA); National Library of Ukraine named after Vernadsky (Ukraine); Index Copernicus – ICV 2021: 99.03 (Poland)

Recommended for publication by the Scientific Council of Uzhhorod National University, record №5 from May 04, 2023

UDC 371; 378; 364

Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work. 2023. Issue 1 (52). 256 p.

Науменко Олександр, Стучинська Наталія, Мусієнко Людмила. РОЛЬ МОТИВАЦІЇ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІМИ ЛІКАРЯМИ.....	119
Несен Олена, Козлов Андрій, Спузяк Вікторія. ПІДВИЩЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	124
Орос Віктор, Петечук Юлія. ПЕДАГОГІКА СПІВРОБІТНИЦТВА ПРИ ВИВЧЕННІ ШКІЛЬНОЇ МАТЕМАТИКИ.....	129
Палкуш Віталія. ТИПОЛОГІЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ШКІЛ США.....	133
Пасічна Олена. ФОРМУВАННЯ УМІНЬ І НАВИЧОК РОБОТИ З НАУКОВИМИ ТЕКСТАМИ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»	137
Писарчук Оксана, Гладун Леся. ГУМОРИСТИЧНА ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS В ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ.....	141
Повідайчик Михайло. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ КОНКУРЕНЦІЇ «П'ЯТИ СИЛ» М. ПОРТЕРА.....	148
Повідайчик Оксана, Глебена Мирослава, Попик Мар'яна. СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	154
Поліщук Віра, Субтельний Микола, Гелюх Андріан. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СТУДЕНТІВ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	159
Попадич Олена. ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК НАПРЯМ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ	163
Попович Анна, Сабовчик Антоніна, Кацьора Олександр. PEST-ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: HELICOPTER VIEW.....	169
Пришляк Оксана. АНАЛІЗ РІВНІВ СФОРМОВАНОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	176
Реблян Антоніна. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.....	182
Розлуцька Галина. ВИМУШЕНЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	186
Саранча Ірина, Осецька Інна. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ КОМУНІКАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ СУПРОВОДУ ПІД ЧАС ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	190
Сікора Ярослава. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ІТ-ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	195
Сліпенко Вікторія. ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	202
Степчук Надія, Мордвінцев Геннадій, Сусла Вікторія. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ І ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ НАВЧАННІ ПЛАВАННЮ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	206
Стойка Олеся. ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ В УГОРЩИНІ.....	210
Товканець Ганна, Дендел Людмила. ПОЧАТКОВА ОСВІТА У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: ЦІЛІ, ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ.....	214
Товканець Оксана. ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	218
Товт Валерій, Сивохоп Едуард, Сусла Вікторія. ФІЗИЧНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ДОВІЛЬНОЇ УВАГИ МОТОРНОГО ТИПУ В УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ	223
Томашевська Мирослава, Кучінка Тетяна. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	228

Mikheieva Oksana, Myshchak Liudmyla. NEW CONDITIONS OF THE SOCIO-CULTURAL ENVIRONMENT OF YOUTH STUDENTS	115
Naumenko Oleksandr, Stuchynska Natalia, Musiienko Liudmyla. THE ROLE OF MOTIVATION IN LEARNING ENGLISH FOR SPECIAL PURPOSE BY FUTURE DOCTORS	119
Nesen Olena, Kozlov Andrii, Spuziak Viktoriia. INCREASING THE INTEREST OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN PERFORMING INDEPENDENT WORK DURING STUDIES AT INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION.....	124
Oros Viktor, Petechuk Yuliia. PEDAGOGICAL COOPERATION IN STUDYING SCHOOL MATHEMATICS.....	129
Palkush Vitaliia. TYPOLOGY OF ALTERNATIVE SCHOOLS IN THE USA	133
Pasichna Olena. FORMATION OF THE ABILITIES AND SKILLS OF WORKING WITH SCIENTIFIC TEXTS IN THE LANGUAGE TRAINING PROCESS FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE CLASSES OF THE COURSE «UKRAINIAN LANGUAGE (BY PROFESSIONAL DIRECTION)»	137
Pysarchuk Oksana, Hladun Lesia. HUMOROUS THEATRICAL ACTIVITY AS A MEANS OF SOFT SKILLS FORMATION IN PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION	141
Povidaichyk Mykhailo. THE ESSENCE AND CONTENT OF THE COMPETITIVENESS OF A MATHEMATICS TEACHER IN THE CONTEXT OF PORTER'S «FIVE FORCES» THEORY OF COMPETITION	148
Povidaychik Oksana, Hlebena Myroslava, Popyk Mariana. ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITIES OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	154
Polishchuk Vira, Subtelny Mykola, Heliukh Andrian. FOREIGN EXPERIENCE OF SOCIAL SUPPORT OF STUDENTS: LESSONS FOR UKRAINE	159
Popadych Olena. LEGAL EDUCATION AS A WAY TO PREVENT DEVIANT BEHAVIOR AMONG ADOLESCENTS.....	163
Popovych Anna, Sabovchik Antonina, Katsora Oleksandr. PEST-FACTORS OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN UKRAINE: HELICOPTER VIEW.....	169
Pryshliak Oksana. ANALYSIS OF LEVELS OF FORMATION OF INTERCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL.....	176
Reblyan Antonina. HISTORICAL ASPECTS OF THE ORGANIZATION OF SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITIES OF STUDENTS IN EUROPEAN UNIVERSITIES	182
Rozlutska Halyna. FORCED RESETTLEMENT AS A FACTOR OF DEVIANT BEHAVIOUR OF CHILDREN AND ADOLESCENTS IN THE MULTICULTURAL ENVIRONMENT	186
Sarancha Iryna, Osetska Inna. STUDY OF THE STATE OF COMMUNICATION TIES OF PRIMARY SCHOOL AGE CHILDREN IN THE PROCESS OF SUPPORT DURING INCLUSIVE EDUCATION	190
Sikora Yaroslava. STANDARDIZATION OF IT EDUCATION AT THE PRESENT STAGE: A COMPARATIVE ASPECT	195
Slipenko Viktoriia. PECULIARITIES OF THE LANGUAGE EDUCATIONAL POLICY OF THE EUROPEAN UNION COUNTRIES	202
Stepchuk Nadiia, Mordvintsev Gennady, Susla Victoria. USING MODERN INNOVATIVE METHODS AND TECHNOLOGIES IN TEACHING SWIMMING TO CHILDREN OF PRESCHOOL AGE.....	206
Stoika Olesia. THE TRENDS IN THE DIGITALIZATION OF TEACHER PROFESSIONAL TRAINING IN HUNGARY	210
Tomashevskaya Myroslava, Kuchinka Tetiana. ORGANISATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL SKILLS OF FUTURE SPECIALISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	214
Tovkanets Anna, Lendel Liudmila. PRIMARY EDUCATION IN GREAT BRITAIN AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY: GOALS, CONTENT AND TASKS	218

УДК 378:316.47
DOI: 10.24144/2524-0609.2023.52.176-181

Пришляк Оксана Юріївна

доктор педагогічних наук, доцент
кафедра іноземних мов

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

pryshlyak_o@yahoo.com

http://orcid.org/0000-0003-3108-502X

АНАЛІЗ РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. В умовах сьогодення беззаперечним є питання реформування системи української освіти в контексті мультикультуралізму та імплементації освітнього діалогу в процесі професійної підготовки майбутніх учителів нової української школи. Мета дослідження – проаналізувати інструментарій діагностики рівнів сформованості міжкультурної компетентності майбутніх учителів нової української школи. Методи дослідження: систематизація та аналіз науково-педагогічної літератури, порівняння, класифікація, узагальнення. Автором проаналізовано інструментарій діагностики рівнів сформованості міжкультурної компетентності майбутніх учителів нової української школи та розкрито авторське розуміння компонентів, критеріїв та показників сформованості міжкультурної компетентності. На основі здійсненого узагальнення теорій міжкультурної компетентності вітчизняних та зарубіжних дослідників здійснено спробу виокремлення основних критеріїв формування міжкультурної компетентності та рівнів сформованості міжкультурної компетентності майбутніх учителів нової української школи з врахуванням сучасних викликів суспільства. Розробка цього завдання забезпечує більш повне розуміння суті міжкультурної компетентності та осмислення підходів її формування у процесі професійної підготовки майбутніх учителів НУШ.

Ключові слова: формування міжкультурної компетентності, діагностика рівнів сформованості міжкультурної компетентності, майбутні вчителі НУШ, Шкала Лайкерта.

Вступ. У сучасних умовах актуалізується питання реформування системи української освіти в контексті мультикультуралізму та імплементації освітнього діалогу в процесі професійної підготовки майбутніх учителів нової української школи. У доповіді міжнародної комісії ЮНЕСКО, присвяченій проблемам розвитку освіти, зазначено, що в сучасних умовах зазнає переосмислення цільове призначення освіти у контексті викликів загальнопланетарного масштабу (глобалізаційних та міграційних процесів); констатовано, що метою освіти є гуманізація і стабілізація суспільних відносин. Головним поштовхом для формування засад якісно нової системи освіти на засадах сталого розвитку є переорієнтація існуючих програм освіти враховуючи міжкультурні виклики, національні й регіональні умови, що сприятиме формуванню міжкультурної компетентності майбутніх вчителів НУШ. Формування міжкультурної компетентності передбачає готовність індивіда до взаємодії з іншими системами культурної орієнтації та базується на повазі інших культурних цінностей. Як складне багатоконпонентне утворення міжкультурна компетентність впливає на результативність життєдіяльності, професійної діяльності у міжкультурному суспільстві та проявляється в умінні виконувати професійні функції і завдання з урахуванням особливостей соціокультурного контексту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз опрацьованої літератури засвідчив, що існує багато видів оцінок, що використовуються для діагностики рівнів сформованості міжкультурної компетентності. У «Довіднику з міжкультурної компетентності» А. Фантіні висвітлює різні напрями, формати та стратегії різних підходів до оцінювання рівнів означеного феномену. На основі їх аналізу ми дійшли до узагальнення, що кожен із виокремлених інструментів різниться тим, які показники ним оцінюються і тим, як він їх оцінює. А. Фантіні розкриває відмінності окремих інструментів оцінювання, наголошуючи при цьому на особливостях їх застосування. Дослідник також актуалізує ідею, що оскільки

зміст і саме розуміння міжкультурної компетентності може різнитися, тому важливо мати можливість вибрати такий інструментарій, тест або комбінацію тестів, який в найбільшій мірі є аплікативними в кожному окремому випадку [9].

Проведена наукова розвідка засвідчує, що у психолого-педагогічній науці не до кінця визначена критеріальна характеристика формування міжкультурної компетентності у майбутніх фахівців. Зокрема, критеріальна структура сформованості міжкультурної компетентності репрезентована у працях Н. Зуєнко [1], С. Костюк [3], О. Кричківської, Н. Лисої [4] та інших. Так, наприклад, Є. Хачатрян виокремлює когнітивний, особистісний і мовно-мовленнєвий критерії [8]; О. Сніговська – гносеологічно-оцінний, праксеологічно-орієнтувальний та аксіологічно-проективний [6]; Н. Калашнік виокремив п'ять критеріїв: мовно-культурний, особистісно-мотиваційний та професійно-комунікативний [2]. Н. Самойленко визначає п'ять критеріїв для оцінки міри сформованості міжкультурної компетентності: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операційно-технологічний, рефлексивний, особистісний [5, с.6].

Метою статті є здійснення теоретичного аналізу основних підходів щодо моніторингу рівнів сформованості міжкультурної компетентності майбутніх учителів нової української школи. **Методи дослідження:** систематизація та аналіз науково-педагогічної літератури, порівняння, класифікація, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Опираючись на позицію А. Фантіні, нами розроблено авторський інструментарій для оцінки рівнів сформованості міжкультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій [7]. За основу взято концепцію методики Альвіно Е. Фантіні, яка полягає в тому, що для діагностики міжкультурної компетентності доцільно моніторити ступінь сформованості виокремлених показників і на їх основі визначати загальний рівень сформованості досліджуваного феномену. При розробці авторського інструментарію оцінки

рівнів сформованості міжкультурної компетентності майбутніх учителів нової української школи нами враховано український контекст та авторське розуміння компонентів, критеріїв та показників сформованості міжкультурної компетентності. Розроблений інструментарій має форму самозаповнюваного опитувальника, який містить сто суджень, структурованих блоками відповідно до визначених структурних компонентів міжкультурної компетентності та показників, виокремлених для їх діагностики. В основі опитувальника лежить шкала Лайкерта [9]. Респондент має змогу оцінити ступінь своєї згоди або незгоди з кожним із запропонованих суджень, виходячи із свого особистого уявлення. Відповідаючи на запитання по шкалі Лайкерта, респонденти вказують свій рівень згоди чи незгоди щодо симетричної шкали «погоджуюсь-не погоджуюсь» за серією запитань. Таким чином, діапазон фіксує інтенсивність своїх почуттів для даного питання. В опитувальнику використовується 5 градацій: 1 (однозначно ні); 2 (скоріше ні, аніж так); 3 (скоріше так; аніж ні); 4 (так); 5 (однозначно так). Опитувальник також містить блок запитань, які дозволяють отримати особисті дані про респондентів.

У процесі дослідження нами виокремлено такі компоненти сформованості міжкультурної компетентності у майбутніх вчителів НУШ: *мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, комунікативний та конативний*. Узагальнивши погляди науковців (Н. Калашнік [2], О. Кричківська [4], О. Сніговська [6], Є. Хачатрян [8] та ін.) нами виокремлено такі критерії формування міжкультурної компетентності у майбутніх учителів НУШ: *мотиваційно-ціннісний, пізнавально-когнітивний, діяльнісно-практичний, професійно-комунікативний, рефлексивно-особистісний*, що відповідають визначеним компонентам. *Мотиваційно-ціннісний* критерій включає систему мотивів і цінностей студента, що спонукає його до формування міжкультурної компетентності, ставлення до неї як до суспільно та професійно-необхідної у майбутній професійній діяльності. *Пізнавально-когнітивний* характеризується рівнем засвоєння сту-

дентами знань, розуміння сутності, змісту, мети міжкультурної компетентності. *Діяльнісно-практичний* – вмінням застосовувати фахові знання у міжкультурному середовищі; виконувати професійні функції і завдання у міжкультурній взаємодії; розвинутою поведінковою гнучкістю. *Професійно-комунікативний* – знаннями про сутність, зміст і особливості міжкультурної комунікації та вміння застосовувати їх на практиці у процесі налагодження міжкультурної взаємодії та виконання професійних функцій і завдань. *Рефлексійно-особистісний* – рівнем рефлексії та сформованості рис, які сприятимуть ефективній міжкультурній взаємодії та якісному виконанню професійних функцій у міжкультурному середовищі.

Критерії міжкультурної компетентності майбутніх вчителів НУШ характеризуються показниками. Під показником ми розуміємо ознаку чого-небудь, яскравий вияв критерію на окремому етапі формування міжкультурної компетентності. Вважаємо за доцільне обґрунтувати показники кожного з виокремлених критеріїв сформованості міжкультурної компетентності у майбутніх вчителів НУШ.

Зокрема, показниками *мотиваційно-ціннісного критерію* є: умотивованість до формування міжкультурної компетентності та сформованість цінностей та ідеалів; *пізнавально-когнітивного* – сформованість (наявність) системи знань про історію, культуру, традиції, ментальність представників інших культур, міжкультурну взаємодію, цінності, моральні норми, заборони; та усвідомлення (розуміння) сутності, змісту, мети і важливості міжкультурної компетентності; *діяльнісно-практичного* – здатність до професійної діяльності в міжкультурному середовищі та розвиненість поведінкової гнучкості; *професійно-комунікативного* – володіння знаннями про сутність, зміст і особливості міжкультурної комунікації та розвиненість комунікативних вмінь; *рефлексивно-особистісного* – здатність до рефлексії та сформованість значущих особистісно-професійних якостей.

Взаємозв'язок компонентів, критеріїв і показників сформованості міжкультурної компетентності у майбутніх фахівців представлено у табл. 1.

Таблиця 1.

Взаємозв'язок між компонентами, критеріями та показниками сформованості міжкультурної компетентності у майбутніх вчителів НУШ

Компоненти	Критерії	Показники
Мотиваційний	мотиваційно-ціннісний	– умотивованість до формування міжкультурної компетентності; – сформованість цінностей та ідеалів.
Когнітивний	Пізнавально-когнітивний	– сформованість (наявність) системи знань про історію, культуру, традиції, ментальність представників інших культур, міжкультурну взаємодію, цінності, моральні норми, заборони; – усвідомлення (розуміння) сутності, змісту, мети і важливості МК.
Діяльнісний	Діяльнісно-практичний	– здатність до професійної діяльності в міжкультурному середовищі; – розвинена поведінкова гнучкість.
Комунікативний	Професійно-комунікативний	– оволодіння знаннями про сутність, зміст і особливості міжкультурної комунікації; – розвиненість комунікативних вмінь
Конативний	Рефлексійно-особистісний	– здатність до рефлексії; – сформованість значущих особистісно-професійних якостей.

Джерело: розроблено автором дослідження

Діагностика визначених критеріїв та показників слугує основою визначення сформованості міжкультурної компетентності майбутніх вчителів НУШ. Під рівнем сформованості міжкультурної компетентності майбутніх фахівців розуміємо градацію виміру засвоєних майбутніми фахівцями знань, умінь і навичок та оцінку їхньої поведінки при вирішенні

численних різноманітних навчальних і професійних ситуацій, що передбачає співставлення за виокремленими компонентами, критеріями та показниками.

Аналіз наукових поглядів дослідників Н. Зуєнко [1], С. Костюк [3], О. Кричківської, Н. Лисої [4], Є. Хачатрян [8], О. Сніговської [6], Н. Калашнік [2], Н. Самойленко [5] стосовно рівнів сформованості

означеного феномену послужив підставою для виокремлення чотирьох рівнів: (високого, достатнього, середнього і низького). Характеристику цих рівнів подано в табл.2.

Таблиця 2.

Характеристика рівнів сформованості міжкультурної компетентності у майбутніх вчителів НУШ

Рівні	Компоненти				
	Мотиваційний	Когнітивний	Комунікативний	Діяльнісний	Конативний
Високий	– високий рівень активності на формування міжкультурної компетентності (далі – МК), високий рівень пізнавальної зацікавленості в набутті досвіду міжкультурної взаємодії та МК, умотивованість до формування МК; – свідомий активний прояв сформованих гуманістичних цінностей, моральних ідеалів та спрямованості на їх формування; – прояв толерантного ставлення до представників інших культур.	– повнота і ґрунтовність засвоєної системи знань щодо категорій, змісту між культурної діяльності та міжкультурної взаємодії; – позитивний досвід міжкультурної комунікації; – високий рівень сформованості системи знань про цінності, моральні норми, притаманних представникам інших культурах; – спроможність автономно збирати, систематизувати й обробляти інформацію задля поглиблення знань з МК.	– вільне спілкування з урахуванням комунікативних стратегій та правил етикету, притаманних іншій культурі; –автоматизовані навички монологічного та діалогічного мовлення; – готовність до діалогу, комунікації.	– яскраво виражена здатність до професійної діяльності в міжкультурному середовищі відповідно до норм «іншої культури», сприймання індивідуальних, психологічних, соціальних та культурних особливостей представників різних культур; – розвинена поведінкова гнучкість, здатність управляти стресом, долати протиріччя та конфлікти, налагоджувати співробітництво та контакти.	– яскраво виражена здатність до рефлексії; – стійкий характер виявлення значущих особистісно-професійних якостей (гуманістична спрямованість, особиста та соціальна відповідальність, почуття власної гідності та поваги до інших, тактовність, готовності зрозуміти інших та прийти на допомогу, комунікабельність, емоційна стійкість); – високий рівень усвідомленої емпатії.
Достатній	– спрямованість активності на формування МК, прояв пізнавальної зацікавленості в набутті досвіду МК, зацікавленість у тематиці міжкультурної компетентності; – відтворювальний прояв сформованих гуманістичних цінностей, моральних ідеалів та спрямованості на їх формування; – розуміння та відтворення толерантного ставлення до представників інших культур.	– відтворення засвоєної системи знань щодо категорій, змісту міжкультурної діяльності та міжкультурної взаємодії; – наявність досвіду міжкультурної комунікації; – засвоєння системи знань про цінності, моральні норми, притаманних представникам інших культурах; – здатність під наглядом збирати, систематизувати й обробляти інформацію задля поглиблення знань з МК.	– Здатність до спілкування з урахуванням комунікативних стратегій та правил етикету, притаманних іншій культурі; – прояв навичок монологічного та діалогічного мовлення; – вміння налагоджувати діалог, комунікацію.	– розуміння необхідності та готовність до роботи у міжкультурному середовищі відповідно до норм «іншої культури», достатній рівень сприймання індивідуальних, психологічних, соціальних та культурних особливостей представників різних культур; – на достатньому рівні розвинена поведінкова гнучкість, здатність управляти стресом, вміння долати протиріччя та конфлікти, налагоджувати співробітництво та контакти.	– прояв здатності до рефлексії; – прояв значущих особистісно-професійних якостей (гуманістична спрямованість, особиста та соціальна відповідальність, почуття власної гідності та поваги до інших, тактовність, готовності зрозуміти інших та прийти на допомогу, комунікабельність, емоційна стійкість); – прояв усвідомленої емпатії.

Середній	<p>– недостатньо стійка спрямованість особистості на формування МК, зацікавленість в набутті досвіду МК, типовість мотиваційно-ціннісного ставлення до міжкультурної компетентності; – пасивний прояв сформованих гуманістичних цінностей, моральних ідеалів та спрямованості на їх формування; – недостатньо свідомий прояв толерантного ставлення до представників інших культур.</p>	<p>– поглиблені знання щодо категорій, змісту міжкультурної діяльності та міжкультурної взаємодії; – володіння позитивним досвідом міжкультурної комунікації; – середній рівень сформованості системи знань про цінності, моральні норми, притаманних представникам інших культур; – недостатні вміння самостійного пошуку й опрацювання інформації щодо МК.</p>	<p>– розвинені навички монологічного мовлення, вміння виокремити та відтворити необхідну інформацію, спираючись на складений план або запитання; – сформовані навички діалогічного мовлення на певну тематику; – пасивність у побудові діалогу, комунікації.</p>	<p>– Середньо виражена здатність до професійної діяльності в міжкультурному середовищі відповідно до норм «іншої культури», недостатньо високий рівень сприймання індивідуальних, психологічних, соціальних та культурних особливостей представників різних культур; – розвинений середній рівень поведінкової гнучкості, здатності управляти стресом, долати протиріччя та конфлікти, налагоджувати співробітництво та контакти.</p>	<p>– недостатньо виражена здатність до рефлексії; – недостатній характер виявлення значущих особистісно-професійних якостей (гуманістична спрямованість, особиста та соціальна відповідальність, почуття власної гідності та поваги до інших, тактовність, готовності зрозуміти інших та прийти на допомогу, комунікабельність, емоційна стійкість); – недостатньо високий рівень усвідомленої емпатія.</p>
Низький	<p>– не сформованість мотивів до розвитку МК; – низький рівень сформованості гуманістичних цінностей, моральних і громадських ідеалів; – ситуативне виявлення сформованих професійно-необхідних цінностей; – не сприйняття представників інших культур, їх звичаїв і традицій.</p>	<p>слабкі знання щодо категорій, змісту міжкультурної діяльності та міжкультурної взаємодії; – відсутність позитивного досвіду міжкультурної комунікації; – обмежене уявлення про цінності, моральні норми, притаманних представникам інших культур; – брак інформації щодо способів здобуття знань про МК.</p>	<p>– уявлення про культуру, поведінку, спілкування, мовлення у міжкультурному середовищі; – уміння брати участь у розмові згідно із заданою ситуацією спілкування, використовуючи мовний досвід; – небажання комунікувати з представниками інших культур.</p>	<p>– низький рівень готовності до професійної діяльності в міжкультурному середовищі відповідно до норм «іншої культури», низький рівень сприймання індивідуальних, психологічних, соціальних та культурних особливостей представників різних культур; – низький рівень поведінкової гнучкості, здатності управляти стресом, долати протиріччя та конфлікти, налагоджувати співробітництво та контакти.</p>	<p>– не виражена здатність до рефлексії; – нестійкий характер виявлення значущих особистісно-професійних якостей (гуманістична спрямованість, особиста та соціальна відповідальність, почуття власної гідності та поваги до інших, тактовність, готовності зрозуміти інших та прийти на допомогу, комунікабельність, емоційна стійкість); – низький рівень усвідомленої емпатії.</p>

Джерело: розроблено автором дослідження

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведена діагностика визначених компонентів, критеріїв та показників слугує основою моніторингу рівнів сформованості міжкультурної компетентності майбутніх вчителів НУШ. Виокремлені

компоненти, критерії і показники оцінки рівнів сформованості міжкультурної компетентності майбутніх вчителів НУШ тісно взаємопов'язані та взаємозумовлені, являють собою цілісне утворення. Виокремлені критерії та їх показники можуть слугувати основою

для моніторингу та оцінки (при необхідності) сформованості міжкультурної компетентності майбутніх вчителів НУШ. Діагностика рівнів сформованості міжкультурної компетентності дозволяє співставити отриманий результат із поставленими завданнями та спостерігати за динамікою досліджуваного процесу; оцінювати доцільність застосування тих чи інших форм, методів і засобів, визначати ефективність їх

впливу, здійснювати корекцію через внесення значних або часткових змін. Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів піднятої проблеми. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у площині упровадження інноваційних підходів та змістово-технологічного забезпечення формування міжкультурної компетентності майбутніх вчителів НУШ у системі неперервної (післядипломної) освіти.

Список використаної літератури

1. Зуєнко Н.О., Андрела І.О. Критеріально-рівневий підхід до формування міжкультурної комунікативної компетентності студентів-філологів. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. 2015. Т. 1, № 2. С. 64–69.
2. Калашнік Н.В. Критерії, показники та рівні сформованості міжкультурної комунікативної компетентності іноземних студентів-медиків. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка. Тернопіль, 2014. № 1. С. 62–67.
3. Костюк С.С. Розвиток компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців на основному етапі навчання української мови: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський університет ім. Бориса Грінченка. Київ, 2018. 22 с.
4. Кричківська О.В., Лиса Н.С. Критерії та показники сформованості міжкультурної комунікативної компетентності у студентів-випускників вищих навчальних закладів економічного профілю. *Молодий вчений*. 2017. №10. С. 461–466.
5. Самойленко Н. Б. Теоретичні та методичні засади формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців гуманітарного профілю у вищих педагогічних навчальних закладах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / НАПН України. Інститут вищої освіти. Київ, 2014. 40 с.
6. Сніговська О. В. Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців з міжнародних відносин в освітньому середовищі класичного університету: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини. Умань, 2014. 24 с.
7. Пришляк О. Ю. Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій: теоретичний контекст: монографія; за наук. ред. В. П.Кравця. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2021. 556 с.
8. Хачатрян С. Л. Формування міжкультурної дискурсивної компетентності майбутніх фахівців з економіки в процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця. Харків, 2020. 210 с.
9. Ryks N. Intercultural competence: A journey to understanding and assessing, conducted by the Intracultural Development Inventory. 1995. 169–171 p.

References

1. Zuyenko, N.O., & Andrela, I.O. (2015). Kryterial'no-rivnevyy pidkhdid do formuvannya mizhkul'turnoyi komunikatyvnoyi kompetentnosti studentiv-filolohiv [Criterion-level approach to the formation of intercultural communicative competence of philology students]. *Aktual'ni problemy pedahohiky, psyykholohiyi ta profesiynoyi osvity*, 1(2), 64–69. [in Ukrainian].
2. Kalashnik, N.V. (2014). Kryteriyi, pokaznyky ta rivni sformovanosti mizhkul'turnoyi komunikatyvnoyi kompetentnosti inozemnykh studentiv-medykiv. [Criteria, indicators and levels of formation of intercultural communicative competence of foreign medical students]. *Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu im. Volodymyra Hnatyuka. Seriya: Pedahohika*, 1, 62–67. [in Ukrainian].
3. Kostyuk, S.S. (2018). *Rozvytok kompetentnostey mizhkul'turnoyi komunikatsiyi studentiv-inozemtsiv na osnovnomu etapi navchannya ukraiyins'koyi movy* [Development of intercultural communication competencies of foreign students at the main stage of learning the Ukrainian language]. Extended abstract of candidate dissertation. Kyiv, Kyiviv's'kyi universytet im. Borysa Hrinchenka. [in Ukrainian].
4. Krychkiivs'ka, O.V., & Lysa, N.S. (2017). Kryteriyi ta pokaznyky sformovanosti mizhkul'turnoyi komunikatyvnoyi kompetentnosti u studentiv-vypusknikiv vyshchyykh navchal'nykh zakladiv ekonomichnoho profilyu [Criteria and indicators of the formation of intercultural communicative competence among students-graduates of higher educational institutions of economic profile]. *Molodyy vchenyy*, 10, 461–466. [in Ukrainian].
5. Samoilenko, N.B. (2014). *Teoretychni ta metodychni zasady formuvannya mizhkul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv humanitarnoho profilyu u vyshchyykh pedahohichnykh navchal'nykh zakladakh* [Theoretical and methodological principles of the formation of intercultural competence of future specialists in the humanitarian profile in higher pedagogical educational institutions]. Extended abstract of doctoral dissertation. NAPN Ukrayiny. Instytut vyshchoyi osvity. [in Ukrainian].
6. Snihov's'ka, O.V. (2014). *Formuvannya mizhkul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv z mizhnarodnykh vidnosyn v osviti'omu seredovyschi klasychnoho universytetu* [Formation of intercultural competence of future specialists in international relations in the educational environment of a classical university]. Extended abstract of candidate dissertation. Umans'kyi derzhavnyy pedahohichnyy universytet im. Pavla Tychyny. [in Ukrainian].
7. Pryshlyak, O.Yu. (2021). *Formuvannya mizhkul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesiy: teoretychnyy kontekst* [Formation of intercultural competence of future specialists in socionomic professions: theoretical context]. Osadtsa Yu.V. [in Ukrainian].
8. Khachatryan, Ye.L. (2020). *Formuvannya mizhkul'turnoyi dyskursyvnoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv z ekonomiky v protsesi vyvchennya humanitarnykh dystsyplin* [Formation of intercultural discursive competence of future specialists in economics in the process of studying humanitarian disciplines]. Unpublished candidate dissertation. Kharkiv, Kharkiv's'kyi natsional'nyy ekonomichnyy universytet im. Semena Kuznetsya. [in Ukrainian].
9. Ryks, N. (1995). Intercultural competence: A journey to understanding and assessing, conducted by the Intracultural Development Inventory, 169-171.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2023 р.

Стаття прийнята до друку 22.03.2023 р.

Pryshliak Oksana

Doctor of Pedagogical Sciences, Ph.D., Associate Professor
Foreign Languages Department
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

ANALYSIS OF LEVELS OF FORMATION OF INTERCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Abstract. In today's conditions, the issue of reforming the Ukrainian education system in the context of multiculturalism and the implementation of educational dialogue in the process of professional training of future teachers of the new Ukrainian school is undeniable. The purpose of the research is to analyze the diagnostic toolkit of the levels of formation of intercultural competence of future teachers of the new Ukrainian school. Research methods: systematization and analysis of scientific and pedagogical literature, comparison, classification, generalization. The author analyzed the toolkit for diagnosing the levels of the formation of intercultural competence of future teachers and revealed her understanding of the components, criteria and indicators of the formation of intercultural competence. The diagnosis of the defined criteria and indicators serves as the basis for determining the formation of intercultural competence of future teachers of the new Ukrainian school. By the level of formation of intercultural competence of future specialists, we understand the gradation of the measurement of the knowledge, abilities and skills acquired by future specialists and the assessment of their behavior when solving numerous and diverse educational and professional situations, which involves comparison according to selected components, criteria and indicators. On the basis of the generalization of the theories of intercultural competence of domestic and foreign researchers, an attempt was made to identify the main criteria for the formation of intercultural competence and the levels of formation of intercultural competence of future teachers of the new Ukrainian school, taking into account the modern challenges of society. The development of this task provides a more complete understanding of the essence of intercultural competence and an understanding of the approaches to its formation in the process of professional training of future teachers of the new Ukrainian school.

Key words: formation of intercultural competence, diagnosis of the levels of formation of intercultural competence, future teachers of the new Ukrainian school, Likert scale.

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

**ПЕДАГОГІКА
СОЦІАЛЬНА РОБОТА**

Збірник наукових праць

Випуск 1 (52)

Комп'ютерна верстка

Тополянський С.І.

Статті подані в авторській редакції

Здано до набору 05.05.2023. Підписано до друку 12.05.2023.

Формат 60x84. Папір офс. Гарнітура Times New Roman.

Друк різогр. Ум. друк. арк. 29,8.

Наклад 300 прим. Замовлення № 41

Віддруковано з готового оригінал-макета

Видавництво УжНУ «Говерла»

88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників,

і розповсюджувачів видавничої продукції

Серія 3т №32 від 31 травня 2006 року